

CVIČEBNÍ LISTY.

Príloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 5.-6.

Ročník II.

Příprava pro Válečnou školu.

Podplukovník francouzského generálního štábu MARATUECH:

Rady kandidátům Válečné školy pro přípravu ke zkoušce z taktiky.
(Pokračování.)

IV.

Které jsou veličiny problému.

D) Jaký jest terén?

Jak jsme řekli na počátku této studie, terén zkoumáme teprve tehdy, když jsme si do srdce vštípili úkol a důkladně poznali situaci.

Pro toto mínění mluví mnoho důvodů.

Co jest ve skutečnosti terén? Není to ve skutečnosti nic jiného než prostředek, jímž disponujeme, abychom splnili svůj úkol. Chceme-li tedy vědět, jak ho užít, musíme si především rozmyslet, k čemu ho chceme užít.

To jest totéž, jako bychom řekli, že musíme terén prostudovati na výsoť o b j e k t i v n ě.

Každý terén má celkové nebo drobné zvláštní vlastnosti, které jej definují. Prozkoumatí tyto vlastnosti jest věci čtení z mapy, jest věci fotografie. Ale zvláštní vlastnosti daného terénu nejsou pro taktickou úlohu zajímavé samy o sobě. Zajímají jen, poněvadž buď usnadňují nebo ztěžují splnění úkolu. Vlnitost terénu není sama o sobě hodnotou, ale má zato zvláštní vlastnosti, které se stávají výhodami nebo nevýhodami, podle vytčeného úkolu a podle dané situace.

Z několika případů pochopíme lépe, jak můžeme vyložití útvary pozemního pásma.

Předpokládejme, že jde jen o to, dostat se co možno nejrychleji kupředu a že jsme daleko od nepřítele, neohrožováni ani jeho letectvem ani jeho dělostřelectvem. Co budeme hledat ve svém terénu? Zřejmě nejlepší a nejpřímější cesty; budeme hledat silnice nebo aspoň dobré cesty bez zatáček, beze svahů, beze všeho, co by vojsko znavilo nebo čím by se zpozdílo.

Jde-li především o to, abychom se skryli před zraky a údery nepřátelského letectva, budeme naopak hledat cesty, jež poskytují skrytí, probíhají lešy, vyhneme se cestám otevřeným a přímočarým, které podporují činnost letectva.

Máme-li se co bát nepřátelského dělostřelectva, vynasnažíme se ve svém pochodovém pásmu postupovati tak, abychom se vyhnuli hřebenům a pohybovali se hadovitě po úpatích nás zastírajících atd.

*) Viz Vojenské Rozhledy, roč. IV. (1923), č. 4., Cvičební listy str. 51 n.

Vlnitý, přerývaný a pokrytý terén hodí se pro pochod přibližovací, terén otevřený pro činnost útočnou, pro kombinované úsilí pěchoty a dělostřelectva.

Z těchto příkladů jest dosti jasné, že jakýkoli terén nemá hodnoty vnitřní, nýbrž poskytuje buď pro tu nebo pro onu operaci buď výhody nebo nevýhody.

Proto studium terénu musí záviseti na úloze a situaci. Bude-li terén takto studovati, vymezí sám určité množství řešení, jež jsme uznali za přijatelné až do toho okamžiku a dovoli, abychom odlišili a doplnili podrobně určité množství řešení jiných. Ustanoví přesně sestavu, již chceme užiti, zároveň ji zbaví schematické topornosti a přizpůsobí ji svým útvarům.

To je snad nejobtížnější část z daných veličin problému pro mladé důstojníky, kteří nejsou dosti ohební ve cvičeních taktických. Zkoušky nám často ukázaly, že kandidáti si osvojili formu sestavy schematické pro ten neb onen případ: pochod, ubytování na blízku nebo daleko od nepřítele, předvoj, sestavu útočnou, sestavu obrannou, a cítili jsme velmi dobře z jejich odpovědí, že chtěli vpraviti na mapu tuto sestavu theoretickou, jak si ji v duchu vytvořili. Nuže, útvary terénu způsobují vždy, že sestava schematická jest v odporu s terénem; musíme, zachovávajíc ovšem hlavní směr, přizpůsobiti její celkovou orientaci v podrobnostech, brzy zvětšiti, brzy zmenšiti intervaly nebo vzdálenosti mezi různými částmi uvažované jednotky.

Major generálního štábu FRANTIŠEK NĚMEC:

Řešení námětu čís. 7. a 10.

Uvedené dva náměty byly předmětem letošní písemné přijímací zkoušky do Válečné školy. Byly dány odděleně a doba pracovní pro každý byla vymezena. Tak měli býti kandidáti uvedeni alespoň přibližně do postavení velitele pluku, kterému postupně s rozvojem situace se naskytují různé problémy, vyvíjející se jeden z druhého.

Vytvořme si nejprve trochu ovzduší, ve kterém by se nalézala divise našeho námětu. Střetný boj, odehrávající se za krátkého zimního dne, započal se v 11 hodin a po hodinovém trvání kloní se úspěch ke straně červené. Na frontě naší divise ovšem tento úspěch není přeshraničních rozměrů. Území je tento úspěch vyjádřen postupem jen as 2 km. Nepřítel klade tuhý odpor na zaujaté frontě, soustřediv své prostředky v prostoru Zaroschitz. Pohled na mapu nám vysvětlí příčiny tohoto jeho tuhého odporu. Vidíme totiž, že modrá strana byla napadena červenou stranou právě při východu ze soutěsky vedoucí přes horský a zalesněný masív. Silnice Nasedlowitz—Nizkov je její jedinou komunikační tepnou a odtud její zoufalý odpor. Velitel divise se rozhodne zlomit tento odpor nasazením svého záložního pluku k obchvatu nepřátelského pravého křídla, jež bylo zjištěno u 231.

Provedme nyní rozbor jednotlivých složek, na jejich základě velitel tohoto pluku učíní své rozhodnutí. Jak již v dřívějších řešeních bylo zdůrazněno, těmito složkami jsou úvahy o úkolu, situaci nepřátelské a vlastní, terénu a počasí.

Jaký je úkol pluku v první části námětu? 1. Přemístiti se do prostoru Hrubý Šanov—Prostřední—Úlehly; 2. býti připraven pokračovati v postupu na Nadriana—Rabský—Dambořitz. Konečně to

nařízeno, že pohyb má počítí hned. Máme dánú počáteční situaci pluku a prostor, kde po pohybu se má pluk nalézat v tvaru, který by se hodil pro eventuální další pohyb na Dambořitz. Tento konečný tvar musí být logickým zakončením pohybu a proto je nejprve třeba, by plukovník se rozhodl, jak rozčlení svůj pluk v novém prostoru. Tvar má vyhovovati pohybu na Nadriana a Rabský, t. j. pohybu, který se bude dít v prostoru celkem nekrytém vlastními vojsky, proti nepříteli neznámé síly. Vedle toho jde však o obchvat křídla, o akci, která divisi má přinést rozhodnutí, tedy akci energickou. Konečně pluk bude se nalézat na křídle, tedy bude třeba, by jeho členění bylo takové, by dovolovalo čeliti eventuálnímu nebezpečí s boku. Těmto požadavkům vyhovuje tvar s jedním praporem v 1. sledu a 2 prapory v 2. sledu. Prvý sled zjedná dotyk a druhý sled bude připraven, aby, bylo-li by třeba, dodal akci důrazu a kryl odkryté křídlo.

Jde o to, za jakých časových podmínek má být pohyb pluku proveden. Rozkaz stanoví, že má být započato s pohybem ihned. O skončení pohybu není v rozkaze zmínky. Je zřejmo, že pohyb musí býti skončen včas před útokem. Kdy bude proveden útok v rozkaze se sice nepraví, ale jednoduchá úvaha přivede nás k závěru, že může jíti jen o útok prováděný druhého dne.

Je 23. ledna, kdy slunce zapadá v 16 hodin 30 min. Plukovník dostane rozkaz v 15 hod. 15 min. Než uvede prapory v pohyb, uplyne as 20—30 minut. Vzdálenost do nového prostoru obnáší průměrně as 7—8 km, takže pluk zde bude mezi 18—19 hodinou, kdy bude již dávno tma. Noční útok je možný jen v krajině, kterou oddíl dobře zná a může jíti jen o útok na omezený cíl. V našem případě však pluk nezná krajiny, kde má utočiti; proto je nemyslitelné, že by velitel divise s ním chtěl podniknout útok ještě za noci.

Nový prostor, kde pluk má přenocovati, tvoří trojúhelník, jehož jeden roh je obrácen k západu (Hrubý—Šanov), druhé dva k východu. Hrubý—Šanov se hodí tedy pro umístění praporu prvního sledu, druhá dvě místa pro druhý sled. Vidíme též, že komunikační síť vykazující jedinou cestu přes Wage—Hrubé Odměry k Nadriana nemůže mít vlivu na změnu tohoto rozmístění.

Naskytá se otázka, který prapor umístit na kterém místě v novém prostoru. Rozhoduje zde jediná úvaha, by námaha, které se od jednotlivých praporů vyžaduje, byla celkem stejná, t. j. aby jejich pochod byl stejně dlouhý, jednak úvaha, by si prapory v pochodu nepřekážely. Takovýmto nebezpečným místem je Stawieschitz, kde by se I. a II. prapor mohly setkat. Uvidíme ještě, že s počátku se zřením na nepřátelské dělostřelectvo bude třeba, by pochod byl konán v přibližovacím tvaru. Využijme toho a řídme I. prapor jižně Stawieschitz na polní cestu přes 325 na Úlehly. Tím zabráníme možné srážce v Stawieschitz. Výchozí situace II. a III. praporu vnučuje nám i jich umístění v novém prostoru: II. prapor, který má blíže na vzdálené již místo (Hrubý—Šanov), III. prapor na Prostřední. Tak všechny prapory budou mít přibližně stejné pochody: I. 7 km, II. 8 km, III. 7 km.

Nepřátelská situace, pokud má vliv na pohyb našeho pluku, jeví se takto: Nepřátelská pěchota nemůže nijak ohroziti pochod pluku za jeho bočního pohybu podél fronty. Jediní činitelé, jež mohou zasáhnouti, jsou dvě zbraně, které mohou účinkovat na dálku, t. j. dělostřelectvo a letectvo. Nepřátelské dělostřelectvo, které i svými polními děly může zasáhnouti do pochodu pluku, má stíženou akci

tím, že nemá přímého výhledu z pozemních pozorovaten na jižní a jihovýchodní svahy s hřebenu kot 419—327—282—272, takže je odkázáno na pozorování se vzduchu.

Protože jde o válku v pravém slova smyslu pohybnou, bude dělostřelectvo pro obtížnou dopravu disponovati jen omezenými zásobami střeliva.

Činnost letectva, t. j. jak pozorování se vzduchu prováděné spolu s balonem, tak i přímý jeho útok na vojsko kulomety a pumou, závisí na povětrnostních podmínkách a na tom, jak naše letectvo ovládá vzduch.

Činnost jak dělostřelectva, tak letectva, bude však celkem krátkodobá, ježto zimní krátký den se chýlí ke konci.

Situace vlastní. Pluk tvořící zálohu divise nalézá se v členěném tvaru, který jej jednak chrání před zásahy nepřátelských střel, jednak skýtá možnost přejít snadno v pohyb v různých směrech. Jeho pohyb konaný na 2—4 km od fronty je dostatečně chráněn vlastními vojsky prvního sledu, která dobytým úspěchem nabyta morální převahy nad nepřítelem. Tato pevná vlastní linie sahá až do Nasedlowitz. Její pokračování tvoří jezdecké hlídky. Ale i to můžeme považovati za dostatečný kryt za dne z těchto důvodů. Nepřátelské pravé křídlo končí na stejné výši s naším na 231. Zde je tedy rovnováha. Zbývá nepřátelský oddíl neznámé síly v Damboritz. Stěží lze tento oddíl považovat za příliš silný, neboť jinak je pravděpodobno, že by ho byl použil k obchvatu našeho levého křídla, k čemuž by se svým postavením dobře hodil. Jeho úkol je spíše ochrana odkrytého boku než útok. Konečně v naší situaci stěží lze již počítati ještě dnes s útočnou akcí tohoto oddílu, poněvadž zbývá již jen jedna hodina do soumraku. Prostor 3 km, který dělí naše hlídky na Nadriana, skýtá dostatečně času, by jezdecký pluk z Grumwirsch mohl je rychle dostatečně zesílit. Za dne je tedy pluk dostatečně chráněn. Za noci však jezdecké části hlavně pro koně potřebují odpočinku. Konečně za noci není u jezdeckva možno ono rychlé zesílení. Proto bude třeba, aby záložní pluk, který nocuje právě za levým křídlem divise, zvýšil svoji bezpečnost tím, že vsune mezi toto křídlo a jezdecký pluk v Grumwirsch jednu hlavní stráž v síle roty s četou kulometů na Nadriana. Tato hlavní stráž bude pak zejména nazítří krytí shromažďování pluku před útokem.

Povětrnostní podmínky v našem případě účinně zasáhnou do způsobu pochodu. Do soumraku zbývá jen as 1—1½ hodiny. Po tuto dobu musí pluk táhnouti v tvaru přibližovacího pochodu, aby se vyhnul ztrátám od nepřátelského dělostřelectva. Jakmile však nastane soumrak, tu použijí oddíly silnice a cest, poněvadž pochod poli byl by jen zbytečným unavováním vojáků.

Naskytá se otázka, proč velitelství divise nepočká s pohybem pluku až do soumraku. Pravděpodobným důvodem bude zde to, že silnice Kyjov—Stražowitz je jedinou silnicí vedoucí k frontě, a že za soumraku bude jí třeba k zásobování všeho druhu.

Terén. Pohyb pluku, jak již bylo uvedeno, děje se na jižních a jihovýchodních svazích hřbetu, tvořeného kotami 419—327—282—272. Komunikační síť není bohatá. Skýtá jen jednu silnici Stražowitz—Nenkowitz a polní cesty vedoucí ze Stawieschitz na Úlehly a z Nenkovitz na Prostřední a Hrubý—Šanow.

Nový ubytovací prostor neskýtá praporům žádného přístřeší. Jedině pro prapor v Úlehly velitel pluku mohl by žádati svolení divise, by jej mohl ubytovati v Karlově Dvoře.

Rozkaz plukovníkův pro pohyb pluku, vydaný na základě uvedených úvah, mohl by býti sestaven asi takto:

Velitelství 1. pluku.

S. V. silnice Kyjov—Stražowitz 15 h. 35.

Operační rozkaz.

(Pohyb.)

I. **Situace.** Naše divise se zmocnila linie Nasedlowitz—Mastný kopec—Steinitz. Nepřítel klade tuhý odpor na linii Dubový Vrch—Archlebau—231, kde se nalézá jeho pravé křídlo, kryté oddílem neznámé síly v Dambořitz. Bok divise je kryt jezdeckým plukem v Grumwirsch majícím hlídky na Nadriana a 234.

II. **Úkol.** Pluk má se ihned přemístit do prostoru Hrubý—Šanov (as 2 km jižně Nasedlowitz), 246 Prostřední, a Úlehly tak, aby byl s to, aby postupoval na Nadriana, Rabský, Dambořitz.

III. **Provedení pohybu.** Za dne potáhne pluk v tvaru přibližovacího pochodu, po nastoupení soumraku po cestách. První prapor bude míti za osu pochodu zadní nivy — 224 jižně Stawieschitz — polní cestu vedoucí přes 325 na Úlehly. 2. prapor bude mít za osu pochodu silnici Stražowitz—Nenkowitz, pak polní cestu přes Prostřední a polní cestu vedoucí severně Úlehly k cestě z Karlova Dvoru na Hrubý—Šanov. 3. prapor se přemístí po téže ose jako 2. prapor. Velitelství pluku, technická rota a telefonní četa pochoduje s 3. praporem.

Odchod praporů ihned po obdržení rozkazu.

Plukovní trén se přemístí přes Svatobořitz—Scharditz do Karlova Dvoru. Odjezd ihned po obdržení rozkazu.

IV. **Poskončení pohybu** bude se nalézat:

1. prapor v Úlehly.

2. prapor v Hrubý—Šanov.

3. prapor v Prostřední, kde jest i S. V. pluku a technická rota s telef. četou.

V. **Přenocování pluku** bude kryto hlavní stráží na Nadriana v síle 1 roty s četou kulometů, jež bude míti za úkol, by střežila příchody od Dambořitz přes 282 a západně této koty a kryla zítřa před svítáním shromažďování pluku. Tato rota a četa kulometů dodaná 2. praporem odbočí z Nenkovitz přes 272 Nasedlowitz na Nadriana.

VI. **Velitel pluku**, jakož i velitelé 1. a 2. praporu a roty určení na hlavní stráž předjedou pluk na 282 Nadriana, by před soumrakem provedli prohlídku terénu. Veliteli hlavní stráže dání jsou k dispozici 2 jezdců.

II.

V druhé části činnosti má pluk spolupůsobiti následujícího dne při útoku na levém křídle divise. Příslušný rozkaz velitel pluku obdržel večer asi kol 20. hodiny, takže má s dostatek času, by mohl prostudovati svůj úkol a učiniti své rozhodnutí.

Jaký je úkol pluku?

Pluk se má zmocniti nejprve hřbetu Rabský a jako pozdějšího cíle osady Dambořitz, jsa ve spojení napravo se sousedním plukem,

který útočí na výšinu Čtvrtě směrem na Šumberg. V levo je kryt jezdeckým plukem.

Místně cíl je vytýčen: hřbet Rabský, později vesnice Dambořitz. Avšak osady, výšiny nejsou cílem jen pro tuto svoji geografickou vlastnost, nýbrž pro vztah, v jakém se nalézají k nepříteli. V Dambořicích byl zjištěn odpoledne před útokem oddíl neznámé síly. Úvahy vedly nás k tomu nepřeceňovati význam tohoto oddílu. Avšak od soumraku až do svítání je nepřítel pánem svých pohybů, může tam svá vojska zesílit, ale může též užiti noci k evakuaci Dambořic, takže pluk zde jde proti neurčitému, neznámému odporu. Proto bude mít boj prvních útočných částí ráz boje při zjednávání dotyku a teprve na základě zpráv získaných tímto bojem zesílí velitel pluku svoji akci nasazením dalších částí, které budou orientovány ve směru, kde snad zasáhnou. Ježto pak pluk se nalézá na křídle, bude se dít jeho manévr prodlužováním tohoto křídla, poněvadž zde má volný prostor a ježto potřeba krytí se svým tvarem proti ohrožení boku vyžaduje členění sil k tomuto odkrytému boku.

Zprvu tedy stačí zahájit boj útokem jednoho praporu ve směru na Rabský—Dambořitz, při čemž druhý prapor stupňovitě od leva od tohoto praporu bude připraven, aby prodloužil jeho akci. Bližší podmínky nasazení těchto dvou praporů dá nám studium terénu.

Pásmo pluku tvoří prostor mezi potokem Zalaským (vně) a potokem tekoucím kol Bohumielitz. Je to horský hřbet sklánějící se od Písečné hory a dělicí se v části, jež nás zajímá, na 3 menší hřbety oddělené od sebe roklemi. Nejvýchodněji je hřbet mezi Zalaským potokem a potůčkem tekoucím od Δ 281, hřbet, který se táhne směrem jihovýchodním. Druhý je Rabský, táhnoucí se ve směru jižním, třetí hřbet spadající od 314 Lipiny B, též ve směru jižním k Bohumielitz. Dambořitz leží v údolí.

Celé pásmo má směr severozápadní, zatím co směr útoku pluku je severní Rabský, Dambořitz, stejně jako směr útoku pluku sousedního. Tomuto směru vyhovuje nejlépe střední hřeben Rabský a proto prapor nasazený v první linii bude útočiti na Rabský, Dambořitz, čímž také bude vyjádřena myšlenka obchvatu. Východiskem pak, aby byl čelně k cíli, bude mu údolí při soutoku potoka severně 234. Tím ovšem až do dobytí Dambořitz vznikne mezera mezi plukem našim a plukem pravým. Jde o hřeben západně potoka Zalaský. Údolí potoka patří sousednímu pluku, jenž je po dobytí 231 bude celé ovládat. Proto stačí jedna rota s četou kulometu na tuto spojovací úlohu, která bude trvat jen než bude dobyt Dambořitz, k čemuž bude moci dobře palbou svých kulometů přispěti.

V případě, že by nepřítel zesílil svůj bok, je pravděpodobno, že by výšina 314 tvořila mu opěrný bod. Proto druhý prapor bude připraven, by v tomto případě mohl podniknout útok na 314. Východiskem k tomuto útoku může být údolí u Bohumielitz a tu vidíme, že i terén vynucuje si postupné nasazování sil, poněvadž, aby se prapor zde mohl umístiti, je nejprve třeba, bychom byli pány Rabského.

Pluk přenocuje v prostoru Hrubý—Šanov—Prostřední—Člehlý a má se za noci přemístiti tak, aby se mohl z rána v 7 hodin zúčastnit útoku divise. Vzhledem na odpočinek vojsk bude pohyb proveden až v druhé polovině noci, tak aby byl skončen v 5 hod. 30 min., t. j. aby snad možný útok nepřítelův za svítání nenašel pluk v pohybu.

Aby pluk mohl vyličeným způsobem podniknouti útok, jest třeba, by před útokem byl shromážděn takto:

1. prapor z Úlehly, který má podniknout útok na Rabský, shromážděn na severních svazích 234.

3. prapor z Prostřední, určený pro případ útoku na 314, shromážděn v kotlině mezi místy: Hrubé, Odměry a Nadrianou.

2. prapor z Hrubého-Šanova, který by dodal spojovací rotu, shromáždil by se na jižních svazích východu 282, připraven k eventuelnímu obsazení Nadriany, jestliže by nepřítel projevoval úmysl k útoku. Prapor, kryt jsa masivem 282, se může přemístiti jak východně, tak západně 282 do údolí Spáleného potoka. Velitelství pluku na Nadrianě.

Celé shromáždování pluku bylo by zajištěno hlavní stráží na Nadrianě. Aby se rota hlavní stráže mohla opět připojit k svému praporu, užito 2. praporu jako záložního.

Odpověď na druhou část námětu byla by podána přirozeně ve zhuštěnější formě, než jaké zde pro jasnost bylo užito. Ježto však tato odpověď byla by jen zkráceným opakováním toho, co zde uvedeno, neuvádím ji zde.

Štábní kapitán VOLF

Výňatek ze srbského služebního předpisu pro pěchotu.

(Pokračování.)^{*}

e) Seskupení jednotek.

37. Podle úkolu, daného každé části, provádí se seskupení sil tak, aby pro průlom ve vyvoleném místě bylo co nejvíce vojska a aby se i útok na sousední části fronty mohl intensivně provést.

38. Seskupení musí se provést tajně a tak, aby vojíní měli dosti času si oddechnouti, seznámiti se s terénem a zákopy a provést přesné přezvědy o nepřátelském rozložení.

39. Když jest provedeno rozdělení jednotek na sousedním úseku fronty, je třeba jednotlivé části rozdělit do hloubky tak, aby každé samostatné části (četě v rotě, rotě v praporu, praporu v pluku) přidělen byl úzký díl fronty, na kterém bude moci samostatně bojovat po delší dobu. To znamená: není třeba stavěti část za část (v zákryt).

(Hledíc k těmto úzkým frontám říká se též, že se jednotky seřadují pro průlom do kolon.)

Části, které zbudou, když se provede rozdělení jednotek na sousední úseky fronty, tvoří zálohu a umísťují se v blízkosti vzadu.

Všechny části, které provádějí průlom, musí míti jednoho velitele.

f) Pravidla, jak udržovati spojení, pátrati u nepřítelů a donášeti zprávy.

40. Telefonní síť musí býti zdokonalena jak na frontě, tak do hloubky. Konečné telefonní stanice instalují se v zákopu pro útok, kde je též záložní drát, aby prodloužena byla linie podle postupu.

41. Mezi pěchotou a dělostřelectvem musí býti ujednány dorozumívací značky, kdyby bylo telefonní vedení přerušeno.

^{*}) Viz Vojenské Rozhledy, roč. III. (1922. Cvičební Listy str. 134.

42. S prvními částmi pěchoty postupují i dělostřelečtí pozorovatelé, kteří řídí střelbu a hlásí, kdy dělostřelectvo musí přeložit palbu dopředu, aby nezasáhlo vlastní pěchotu.

- g) Zásobování jednotek střelivem, potravinami a všemi ostatními potřebami.

43. Před počátkem útoku třeba shromáždit všechny materiální prostředky pro útok, z části je rozdělit vojínům, z části ukrýti v zákopech.

44. Každý voják musí mít: střelivo, stravu na dva dny, ženijní nářadí, dva až tři pytlíky na hlínu, ruční granáty a nůžky na stříhání drátů.

45. Doplnování střeliva musí být zajištěno.

46. V zákopu pro útok musí být skladiště pro drát, kůly, pytlíky na hlínu, ženijní nářadí, štíty, telefonní materiál a osvětlovací rakety a trochu vzadu skladiště pro španělské jezdce.

47. Třeba rovněž určit skladiště, kde se shromažďují zbraně.

- h) Užití kulometů, zákopových děl, lehkých kulometů, zákopových houfnic, děl ráže 37 mm a puškových granátů.

48. Aby byl zajištěn postup pěchoty, je nezbytně potřeba zničit nepřátelské kulomety, které nemohly být zničeny dělostřelectvem, neboť jsou hlavní zbraní v rukou nepřítele, která dovede zastavit útok pěchoty. Toho se dosáhne nejsnáze, soustředí-li se na nepřátelské kulomety větší počet našich kulometů, zákopových zbraní, zákopových houfnic a děl ráže 37 mm. Úloha každé z těchto zbraní musí být napřed určena a všechny cíle, na které má být stříleno, označeny.

49. V zákopovém boji je vůbec hlavní úlohou kulometů boj s nepřátelskými kulomety, jak s těmi, které střílejí otevřeně, tak s těmi, které jsou ukryty (střílející střílnami). Někdy možno kulometů užití též k boji s vrahači pum, min a granátů tím, že střílejí hlavně na jejich obsluhu.

50. S počátku jest třeba co nejvíce kulometů soustředit na jeden cíl, a když ten je zničen, přenést palbu na druhý. To působí na morální sílu nepřítele a zaručuje v nejkratší době nejlepší výsledky, hlavně, jsou-li cíle skryté nebo špatně viditelné.

51. Palba se zahajuje nejdříve proti cílům, které jsou snadno viditelné a které jsou již prohlédnuty.

52. Každý velitel pěchoty je povinen před začátkem útoku vypracovat přesný plán pro užití kulometů.

Tento plán obsahuje:

a) Kolika kulometů je třeba, hledíc ke zprávám o nepřátelském postavení;

b) seskupení kulometů, výběr a příprava místa, rozdělení pušek na pěší jednotky;

c) rozdělení cílů na kulomety a jejich úlohu v různých chvílích boje; začátek a pořad zahajování palby; soustředění a přenášení palby;

d) pozorování účinků, spojení a velení;

e) jak bude vydáváno a doplňováno střelivo;

f) společnou činnost s dělostřelectvem;

g) dispoice pro kulomety po dobu dělostřelecké přípravy;

h) určení místa, kde vystoupí kulomety ze zákopu k útoku a cesty pro další postup;

j) místa, kde se kulomety při postupu zastaví, aby pomáhaly útoku pěchoty, a

k) přípravu kulometů (štítů, pytlíky na hlinu, v zimě sáně) pro zbudování úkrytů.

53. Počet kulometů, potřebných k podpoře pěchoty, závisí na počtu nepřátelských kulometů, vrhačů pum a zákopových zbraní a je zpravidla dvakrát větší.

54. Stává se velice zřídka, že je tolik kulometů, kolik je jich potřebí podle plánu. Tu pak třeba vzít kulomety z druhé linie a ze zálohy a nikoli ze sousedních úseků.

55. Kulomety, které nutno vzít na posilu, musí přijít včas do úseku, aby obsluha se mohla seznámit se situací.

56. Disponování s kulomety a podle toho i vybudování úkrytů provádí se tak, aby mohla být vzata do křížové palby všechna místa, kde asi jest nepřátelský kulomet, a všechny části nepřátelského postavení proti překážkám, kterými nutno projít.

57. Kulomety třeba vůbec umístiti tak, aby se palba soustředila na libovolný bod napadené fronty. Proto musí být i v zákopu pro útok i na jiných místech záložní hnízda kulometná.

58. Nejsou-li v zákopu pro útok vhodná místa pro umístění kulometů, stavějí se kulomety na blízku na vhodných otevřených místech, která jsou se zákopem pro útok i s první linií zákopů spojena zvláštními spojovacími zákopy. Za stejným účelem může se užívat i nepřímé palby z kulometů vzadu, kterou nutno pak pozorovati ze zákopů pro útok a prováděti podle záměrného bodu.

59. Když je úmysl přemístiti kulomety dopředu, buď do lepšího postavení, nebo aby byla kryta pěchota, vybudují se zvláštní, dostatečně široké spojovací zákopy pro kulomety, aby se mohl pohyb provésti volně a rychle.

60. Všechny kulomety v úseku musí být rozděleny:

1. na ty, které mají stálý cíl;

2. na ty, které jsou ve vyčkávacím postavení a pohybují se současně s pěchotou.

61. Kulomety, které mají stálý cíl, jsou obyčejně určeny:

a) k palbě na dobře kryté nepřátelské kulomety, střelící s boku;

b) k palbě na zvláště určené části nepřátelské fronty, na př. na místa za průchodem učiněným v překážkách; a

c) k ochraně ústupu útočící pěchoty, kdyby byla přinucena vrátit se do zákopů.

Tyto kulomety musí mít pevné úkryty a nesmějí měnit postavení, pokud nevyplní své úlohy, t. j. dokud se útočící pěchota nezmocní nepřátelského postavení.

62. Kulomety, které chrání pěchotu, mají hlavně za úkol pozorovati nepřátelské kulomety, které střelí otevřeně, a které se obyčejně objeví, když dělostřelectvo zastaví palbu a pěchota se počne pohybovat dopředu.

63. Kulometů, které chrání pěchotu, musí být více; k palbě na stálé cíle ponechává se jich co nejmenší počet. Obyčejně se k palbě na stálé cíle určují ty kulomety, které obdrží útočící pěchota jako posilu, a kulomety posiční; své kulomety vodí útočící pěchota s sebou.

64. Aby se co nejvíce využilo účinku kulometné palby, jest potřebí větší část (3—4) z těch, které jsou určeny k ochraně pěchoty,

poslati s první vlnou (první rojnicí) a jen malou část s následujícími vlnami (rojnicemi).

65. Každý kulomet má, pokud lze, ještě před začátkem útoku pěchoty obdržeti rozkaz s přesně určeným cílem nebo přesně určenou částí nepřátelské fronty, na něž má střileti, jakož i další útoky a cíle.

Celá nepřátelská fronta, na kterou se útočí a kde se činí průlom, musí býti rozdělena jednotlivým kulometům.

66. Kulometry jsou podřízeny veliteli té roty, v jejímž úseku jsou umístěny, a od něho dostávají úkoly i cíle. Je-li nutno a možno, aby se několik kulometů postavilo na jednom místě, utvoří se zvláštní úsek kulometů pod velením kulometného důstojníka, který je opět podřízen veliteli úseku roty nebo veliteli podúseku.

67. Úlohy a cíle musí býti určeny pro tyto fáse boje:

1. pro okamžik, kdy dělostřelectvo zastaví palbu a pěchota vyrazí kupředu;

2. když útočná pěchota dojde k překážkám a počne jimi procházeti;

3. když se pěchota zmocní první linie;

4. když pak pěchota vyrazí znovu kupředu nebo do boku;

5. když se pěchota opevňuje v postavení, jehož se zmocnila, a

6. když pěchota pro neúspěch je přinucena se vrátiti.

68. Když pěchota vyrazí kupředu, aby provedla průlom, musí býti nepřátelská palba umlčena kulometry. Tehdy jest dovoleno, připouští-li to terén, střileti i přes vlastní pěchotu.

69. Boj s nepřátelskými kulometry, postavenými otevřeně, není příliš těžký; proti kulometům, které jsou v dobrém úkrytu, musí se před začátkem útoku pěchoty shromáždit kulometry na jednom nebo na několika místech, nejvhodnějších pro zahájení palby, a střileti na střílny hlavně tehdy, když vyrazí útočící pěchota.

70. Kulometry se pohybují současně s pěchotou, v jedné výši s ní. Abychom se vyvarovali zbytečných ztrát a aby bylo zajištěno doplnění střeliva, musí se kulometry pohybovati krytými a zavčas vybranými cestami. Postupuje-li celé oddělení kulometů, je lépe postavit je na křídlo tak, aby mohly útočiti na ony nepřátelské kulometry, které střílejí bočně.

71. Jakmile se objeví nepřátelský kulomet, kulometry postupující proti němu se zastaví a zahájí soustředěnou palbu a pěchota postupuje dále. Aby v takovém případě mohly býti kulometry kryty, musí býti vybaveny štíty a pytlíky na hlinu, pro jejich přenášení jsou určeni zvláštní vycvičení vojáci, kteří dovedou rychle a dobře vystavěti úkryty pro kulometry.

72. V blízkosti každého kulometu musí býti v úkrytu záložní mužstvo, z něhož se doplňují ztráty.

73. Když pěchota dospěje k průchodům v překážkách, jedna část kulometu jde za ní, aby jí ulehčila průchod, ostatní pak mohou postupovati i na nezničené překážky nebo si mohou podle potřeby sami učiniti průchod překážkami.

74. Aby se předešlo zmatku, jest nejlépe rozdělit dříve kulometry průchody překážkami a určit každému z nich cíl, až pěchota projde překážkami.

75. Kulomet, který má projíti otevřeným průchodem v překážce, zahajuje palbu jen tehdy, když nepřítel střelí na průchod; jinak spěchá kupředu, aby nepřekážel pěchotě a aby jí, projda překážkami, pomáhal v boji.

Kulomety, které postupují na neporušenou překážku, zahajují palbu, jakmile dojdou k překážce, aby palbou zblízka proklestily cestu sobě i sousední pěchotě. Odtud mohou velice prospěti útočící pěchotě tím, že střelí na nepřátelské střelny v zákopu a donutí tak nepřitele se krýt a zastavit palbu.

76. Když pěchota dostihne nepřátelské linie, pohybují se kulomety současně s vlnami (nejlépe na křídlech) bez zastávky dopředu až do postavení, kterého třeba se zmocnit, nebo dokud se útočící pěchota nezastaví, a tu ženijní vojíní, kteří jdou s pěchotou, pro ně zřizují ihned úkryty — jámy.

77. Když pěchota provedla průlom a postupuje do boku, musí kulomety na křídle státi proti nepříteli a klestiti cestu pěchotě, nepohybující se současně s ní, nýbrž podle potřeby (přískoky).

78. Při opevňování dobytého postavení umístí se jedna část kulometů vpředu na linii hlídek a druhá část zůstane v postavení, kde se pro ně ihned zřídí zákopy.

79. Kdekoli se kulomety zastaví, musí býti s to, aby ihned zahájily palbu.

80. Je-li pěchota přinucena ustoupiti, nutno obětovati kulomety na její záchranu; tu třeba střeliti do poslední rány, neboť tím může se ještě obrátiti neúspěch v úspěch. Proto není třeba se obávati, že se dostanou kulomety nepříteli do rukou, jen když budou krajně vy-užitkovány.

81. Palbu kulometů jest pokládati za rovnocennou palbě dělostřelectva. Pozorovatelé musí přísně hleděti na to, aby palba byla zahajována i přerušována, když je toho potřebí, a aby se nepříteli škodilo a střelivem šetřilo.

82. Když stojí kulomety na místě, jsou pozorovatelé u nich, když kulomety postupují k útoku, jsou pozorovatelé vpředu u prvních řad pěchoty.

83. Za činnost kulometů jest odpovědný velitel kulometné rotý, který musí podle vodítek, jež dostal od nadřízeného velitele úseku:

1. umístiti kulomety v postavení a určit každému úlohu a cíl;
2. přikázati soustředění palby, když je toho potřebí;
3. starati se o včasný postup kulometů s pěchotou, ke které jsou

přiděleny, a

4. starati se o doplňování střeliva.

84. Doplňování střeliva pro kulomety jest otázka velice složitá, která musí býti závčas řešena a pečlivě prostudována.

85. Kulomety musí býti stále ve spojení s dělostřelectvem, s kterým si musí vzájemně pomáhati. O toto spojení se musí starati baterie kulometu nejbližší.

86. Dělo ráže 37 mm, zákopová houfnice, lehké kulomety a puškové granáty, mohou býti velice užitečné ve chvíli, kdy dělostřelectvo nemůže z jakýchkoli příčin úspěchem působiti. Při provádění průlomu mohou se pro soustředování palby, když je to výhodné, postavit pod jedno velitelství.

87. Jejich postavení musí býti dobře opevněna a maskována.

88. Abychom se vyvarovali ztrát, musí všechny tyto zbraně — mimo lehké kulomety — měniti co nejčastěji své místo.

89. Zákopové zbraně jsou především k tomu, aby jimi byly ničeny překážky a ony části nepřátelských zákopů, z kterých nepřítel bočně střelil na příchody, a možno jich užiti též k palbě na nepřátelskou pěchotu, když je potřebí morálně na ni působiti. To se děje po celou dobu dělostřelecké přípravy.

90. Zákopové houfnice a puškové granáty střílejí nejprve na nepřátelskou pěchotu, možno jich však též užítí k ničení střílen a horních krytů. Jest potřebí dříve označiti určité zákopové houfnice a puškové granátníky, kteří jsouce silně zásobeni střelivem, mají doprovázeti pěchotu při útoku.

91. Dělo ráže 37 mm je zvláště ustanoveno pro střelbu na kulomety, které jest vidět (zatímní předpis pro dělo 37 mm).

92. Zákopové zbraně a dělo 37 mm dostávají při provádění průlomu určité úlohy a cíle a zahajují palbu současně s dělostřelectvem. Někdy jest možno postaviti tyto zbraně otevřeně. Hlavní otázkou pro jejich užítí jest otázka zásobování střelivem.

93. Zákopová houfnice a puškové granáty zahajují palbu před postupující první vlnou hlavně v té chvíli, kdy je dělostřelectvo přinuceno zastaviti palbu, aby nestřílelo na vlastní pěchotu.

94. Podle toho, jak se rozšiřuje průlom, přemísťují se všechny tyto zbraně dopředu, pro další ničení a nové úkoly.

i) Plán útoku.

95. Když jsou podle plánu všechny přípravné práce provedeny, nutno vypracovati plán útoku.

96. Plán útoku vypracuje každý představený, který se zúčastní útoku (velitel čety, roty atd.). Osnovu pro plán tvoří rozkaz.

97. Podle osnovy tohoto rozkazu určí představený především povšechný charakter práce na jednotlivých částech úseku (průlomu, útok na části nepřátelské fronty poblíže místa určeného pro průlom). To jest základní myšlenka jeho plánu.

98. Podle základní myšlenky lze se postarati:

- a) o rozčlenění síly a umístění vojsk, jak je toho potřebí;
- b) o místo a užítí zálohy;
- c) o opatření přezvědná;
- d) o ženijní práce;
- e) o doplnění výzbroje a potravin;
- f) o odsun raněných a zajatých;
- g) o začátek útoku, a
- h) o postup jednotlivých částí při útoku.

99. Podle takto vypracovaného útočného plánu vydá představený rozkaz k útoku, jak předepsáno v bodě 64. polní služby.

2. Provedení útoku.

100. Když se skončí příprava a dojde rozkaz k útoku, třeba počít jej prováděti. Ale dříve je nutno:

1. určiti, jak se přibližovati k nepřátelskému zákopu, uvažujeme-li jeho vzdálenost;

2. určiti místo přibližovacího zákopu, je-li vzdálenost k nepříteli veliká;

3. určiti způsob, jak provéstí průlom, a učiniti opatření, aby byl rozšířen úspěch nebo omezen neúspěch;

4. vydati osobně rozkaz k útoku.

101. V rozkaze k útoku musí býti každému oddělení přesně určena fronta nepřátelského postavení, na kterou má útočiti. Rovněž musí býti každému oddělení přesně určen cíl jeho útoku (na příklad zmocniti se nepřátelských zákopů v té neb oné hloubce, nebo zmocniti se toho neb onoho místa na nepřátelské frontě atd.).

102. Avšak každý představený je povinen určití již další cíl, aby nebyl po vyplnění prvního úkolu překvapen (na příklad, chce-li se po vyplnění první úlohy opevňovati nebo dále postupovati, kdo provede opevnění získaného postavení atd.). Je zvláště důležité postarati se, aby vojíni věděli, kterým směrem se rozšíří průlom, bude-li úspěšný.

103. Je-li pěchota od nepřítele vzdálena, jest ji nutno bez palby přivést tak blízko, aby mohla začítí útok, t. j. na vzdálenost 150 až 200 m.

104. Je-li pěchota blízko nepřítele, může býti útok začat ihned ze zákopů první linie, pročež se soustředí vojska, plánem určená, napřed a tajně ve spojovacích zákopech a zálohy se přivedou blíže k druhé linii.

105. Je-li nepřítel vzdálen, musí pěchota přijíti na vzdálenost 150 až 200 m. Jak se to provede, závisí na tom, je-li včas zřízen zákop pro útok a ulehčuje-li terén pohyb nebo ztěžuje-li jej (pokrytý neb otevřený terén). Je-li zákop pro útok včas zbudován, musí se v něm náhle a tajně shromáždit před začátkem útoku vojska, určená k útoku, užívající k tomu soumraku, noci neb doby před svítáním. Není-li zákop pro útok hotov a začátek útoku nemůže býti z jakýchkoli příčin odložen, provádí se pohyb pěchoty takto:

a) V pokrytém terénu a v terénu, který vůbec umožňuje krytý pohyb (na př. les), přibližuje se pěchota ve dne, jakmile začne dělostřelecká příprava, pod její ochranou;

b) v rovném a otevřeném terénu, hlavně skloněném na vlastní stranu, t. j. v případech, kdy má nepřítel dobrý výstřel, přibližování se může dít jen za tmy nebo mlhy.

106. Prostory, na něž střílí obránce přehradou, třeba přecházeti, je-li pěchota značně vzdálena od nepřítele, takto:

Každá rota, určená k útoku, pošle po třiceti až čtyřiceti mužích s dělostřeleckými pátrači, aby postupovali první. Tito lidé postupují v řídké rojnici a hledí, aby se co nejdříve dostali k nepřátelským zákopům, a aby na sebe obrátili palbu kulometů, čímž se zjistí jejich místo. Jakmile nepřátelské dělostřelectvo začne palbu, dá se pěchota v pochod, starajíc se, aby se co možná nejdříve přiblížila k nepříteli a zaujala postavení, z kterého bude moci vyjítí ke zteči. Tento postup provádí pěchota po četách nebo po rotách, chráněna jsouc palbou kulometů a opevňujíc se, je-li k tomu palbou nevyhnutelně přinucena. Povinností dělostřelectva v těchto těžkých chvílích jest, co nejvíce pomáhati své pěchotě. Když pěchota dojde takto na 200 m k nepříteli, začne budovati zákop pro útok. Nebude-li ani to úspěšné, musí se postup provéstí v noci.

107. Do zákopu pro útok musí býti pěchota přivedena v takovém počtu, aby bylo možno provéstí v krátké době několik silných, nepřetržitých úderů na nepřátelskou frontu, aby bylo nejenom dobyto nepřátelských zákopů, ale aby bylo možno i ty, jichž bylo dobyto, udržeti a první úspěch rozšířiti.

Proto se jednotka, která má provéstí průlom, staví v sledy nepřetržitých hustých rojnic (útočných vln) vzdálených od sebe 80 až 100 m, při čemž první rojnice musí býti nejsilnější. Proto bojový útvar pěších jednotek (praporů, pluků) prováděje průlom, podobá se hlubokému semknutému útvaru, neboť je hlubší než širší.

108. Po dobu dělostřelecké přípravy k útoku provádí pěchota ze zákopu pro útok neustále obhlídku a přesvědčuje se, posílajíc silné hlídky, učinilo-li dělostřelectvo průchody překážkami, kde a na kte-

rych místech kolik kulometů a jiných nepřátelských zákopových zbraní nemohlo být zničeno.

Když na smluvené znamení dělostřelectvo přejde k rychlé palbě, která je poslední fází přípravy, vyrazí první útočná vlna sama, nečekajíc na rozkaz, pod ochranou dělostřelecké rychlé palby úprkem kupředu k průchodům v překážkách, nezahajujíc palbu, pronikne překážkami, vrazí v nepřátelský zákop, zasypává jej ručními granáty, proniká s pumami v ruce stále kupředu, a hledí se zmocniti všech tří linií nepřátelského prvního postavení a nepřátelské pozorovatelný a přinutiti nepřátelské zákopové dělostřelectvo k ústupu.

Za touto první vlnou postupuje ztečně oddělení, vystrojené ručními granáty a potřebami na ničení překážek a má za úkol, rozšířiti průchody překážkami, když jimi projde první útočná vlna.

Druhá vlna jde hned za první, oddělena jsouc jen slabší ztečnou částí, t. j. granátníky, a čistí opanované zákopy první a druhé linie od zbylých nepřátelských vojínů (viz vodítko pro útok na polní opevněná postavení) a pokračuje v postupu.

Třetí vlna se zastavuje v zákopech první linie, obsazujíc a opevňujíc je (zásady pro vedení zákopové války). S třetí vlnou jdou též minomety, zákopové houfnice, puškoví granátníci a zákopové zbraně, určené chrániti péchy.

Ostatní vlny, jsou-li k dispozici, jdou za třetí a obsazují další linie nepřátelského postavení, jak je které dobyto.

V dobytých zákopech se vojíní opevňují, aby si oddechli, zařizují se a spojují telefonem se zadními částmi a při první možnosti budují spojovací zákopy. Tu pak třeba zřizovati nové zákopy trochu vpředu od starých nepřátelských, neboť na ně obyčejně dobře střílí nepřátelské dělostřelectvo.

Zálohy, které byly až dosud vzadu, spěchají ihned, jakmile je průlom proveden, k průchodům v překážkách, ihned po projití rozšiřují se vlevo a vpravo, aby zabezpečily boky útočných vln. Tento postup provádějí též ve vlnách, přibližně postavených na 100 metrů od sebe, směřujíc hlavně k boku prolomené nepřátelské fronty; proto se rozšiřují napravo i nalevo a chrání tímto způsobem části, které provedly průlom, před protiútoky, které nepřítel podniká s boku. Nesmí se zapomenouti, že úspěch provedeného průlomu může být brzo zničen nepřítelem, neumějí-li ho zálohy využiti. Proto všichni důstojníci, kteří velí záloze, musí pokládati za svatou povinnost, vyraziti ihned po průlomu, nečekajíc na rozkaz, na pomoc předním částem. Podnikne-li nepřítel protiútoky, jest povinností záloh, zmocniti se stůj co stůj příčných zákopů, a musí nepřítele samy napadnouti. Ve všech těchto bojích se musí záloha starati, aby se co nejdříve dostala do přímého dotyku s nepřítelem a zkrusila jeho dělostřelectvo.

Proto zálohy, nedbajíc únavy a obtíží, musí bez přestání pracovat ve dne v noci, aby zbavily nepřítele odpočinku a nedopřály mu klidu k novému opevňování.

109. Jednotky, útočící na nepřátelské postavení, v němž dělostřelectvo nemohlo učiniti průchody překážkami, zanechávají proti nepříteli řídkou rojnici se zálohou a s kulomety a samy se bočním postupem nebo spojovacími zákopy přiblíží k místu, kde je průchod.

110. Útok na části nepřátelské fronty, které sousedí s místem průlomu, vykoná se stejně, ale poněvadž slabší činností dělostřelectva nemohly být učiněny průchody překážkami a ani zákopové zbraně ani kulomety nemohly být zničeny, děje se to vše až po prů-

lomu, když počnou též jednotky, které se prorvaly, naléhati na bok napadených částí nepřátelského postavení.

111. Povinností všech představených, kteří provedli průlom jest, aby v jednotkách zřídili znovu pořádek. Při tom se sestavují jednotky třeba náhodně z nejbližších oddělení a mezi jednotkami se zřizuje spojení. Nejstarší přítomný důstojník přejímá velení nad úsekem.

Povinností velitelů praporů a rot v té chvíli jest:

a) aby naznačili svá postavení smluveným znamením a oznámili dělostřelectvu, kam došli, aby do nich dělostřelectvo nestřílelo;

b) aby poslali představenému veliteli náčrtek opanovaného postavení a zároveň v něm označili umístění své jednotky a uvedli, kterých zákopů jest dobyto a které jsou ještě v rukou nepřítele.

112. Pěchota musí vydržeti v dobytých postaveních a musí býti hotova odrážeti každý nepřátelský protiútok. Proto se tato postavení ihned opevňují.

113. Při průlomu může býti pěchota zastavena překážkou, nejsou-li v ní učiněny průchody. To se obvykle stává při druhé řadě překážek, která se staví na odvráceném svahu v mrtvém prostoru. Průchody překážkami zřídí se v tom případě buď dělostřelbou, při čemž pěchota ustoupí spojovacími zákopy trochu dozadu, nebo ztečnými prapory, a to v noci. Když nepřítel osvětluje ztečné prapory nebo na ně střílí, třeba jich chrániti palbou kulometů a mraky dýmu.

Toto dodatečné zřizování průchodu překážkami může se prodloužiti na dvě až tři noci a za tu dobu musí býti zhotoveny spojovací zákopy, zajištěno spojení předních částí se zadními a zajištěny zálohy vybudováním silných úkrytů.

114. Podaří-li se nepříteli opravit poškozené zákopy a znovu umístiti kulomety, musí dělostřelectvo zřizovati průchody znovu. V tom případě ustoupí pěchota do nejbližších zákopů, aby na ni nestřílelo vlastní dělostřelectvo.

115. Jednotky, jež mají v těchto bojích mnoho ztrát (přes polovinu svého počtu), musí býti, pokud lze, vyměněny zálohou a musí jim býti poskytnuta možnost spořádati se tak, aby se mohly znovu účastniti boje. To však bývá jen ve výjimečných případech.

116. Hlavní zásadou při všech těchto bojích jest: nedovoliti nikdy nepříteli, aby útočil nebo podnikal protiútok, ale vždy mu v tom hledět zabrániti.

Čím je jednotka pěchoty menší, tím musí býti útočnější, hlavně v noci. Protiútoky jsou vždy nesmírně důležité a mohou býti podnikány i z iniciativy desátníkovy.

DROBNOSTI.

Z taktického názvosloví. Při podrobných a dlouhých debatách, které předcházejí stanovení jednotlivých taktických terminů i slovních obrátů, dospěla Názvoslovná komise MNO často k tomu, že novým názvem či termínem možno druhdy odstíniti i sam pojem, ač na př. ve francouzštině nebo němčině, s jejichž výrazy dotčené ter-

míny vždy se srovnávají, podobné odstínění není. Tak tomu bylo na př. při výrazech *směnění* a *vystřídati*; ukázalo se, že by bylo zcela dobře lze termín „*směnění*, *směna*“ pro střídání pravidelné, ve stejných časových obdobích, kdežto výraz *vystřídati*, *vystřídání* ponechati pro střídání nepravidelné, v nestejných časových do-

bách. Tedy na př. strážní hlídky nebo strážní se směňují vždy po dvou hodinách, při špatném počasí (v zimě, v bouři) i po hodině, vždy však v obdobích pravidelných. Naproti tomu divise, která byla delší dobu v boji na ustálené frontě, je po čase vystřídána divisi jinou, která později sama opět je vystřídána. Vystřídání nezávisí tu na uplynutí pravidelné časové doby, nýbrž je nařízeno případ od případu podle toho, kolik bojů bylo vystřídáné divisi podstoupiti, jaká je tedy její schopnost k odporu, jaký početný stav atd. Tu tedy neběží o pravidelnou směnu, nýbrž o prosté vystřídání, vyměnění podle potřeby.

Jiný jemný rozdíl možno zavést i v termínech úloha a úkol (franc. la tâche, la mission). Úlohou rozumíme povšechný druh činnosti nějaké jednotky nebo zbraně; na př. úlohou převážného letectva jest přezídati na velikou či malou vzdálenost, a nikoli bojovati, což je úlohou letectva stíhacího nebo bombardovacího; úkoly převážného letectva jsou však stanoveny velitelstvím, pro která přezídatí, den ze dne: velitelství armády nařídí na př., aby armádní převážné letectvo zjistilo dne toho a toho, jaký ruch se jeví v nepřátelské oblasti na železničním uzlu v tom a v tom místě, jaké pohyby provádí nepřítel během tohoto dne na linii přesně určené. Podobně jest úlohou předních stráží vždy chrániti ubytování hlavních vojsk, rozložených vzadu; jejich konkrétní úkol bude záležeti na př. v tom, že obsadí určité pásmo, že uzavrou jisté komunikace, že, dojde-li k nepřátelskému útoku, budou se brániti na místě tak a tak, nebo že ustoupí na tu a tu linii. Krátce: úloha je něco povšechného, širokého, povšechný způsob činnosti nějaké jednotky; úkol je však konkrétní rozkaz o tom, čeho si nadřízené velitelství od této jednotky žádá v určitém čase i na určitém prostoru. Úloha není časově, prostorově i věcně více nebo méně omezena, úkol jest omezen.

Názvoslovná komise, disputující o těchto věcech, byla si dobře vědoma toho, že toto jemné rozlišování výrazů i pojmů je čímsi delikátním a umělým, a proto tohoto rozlišování neoddektvala, nýbrž ponechává živému vý-

voji jazyka, aby přijal a podržel, co mu vyhovuje, co zachycuje a vystihuje to, oč v první řadě leží: podstatu věci, myšlenku, ideu, které je slovo sebe lépe ražené jen rouchem více méně hrubým. Neboť stará pravda platí i na dále: litera zabíjí, duch oživuje.

J. N.

Upozornění našemu důstojnickému sboru. Počátkem měsíce září vyjde definitivně Taktická příručka pro důstojníky a poddůstojníky, kterou sestavili podplukovníci gen. štábu E. Fiala a R. Hanák. Obsáhla tato kniha čítá více než 800 stran formátu kapesního a obsahuje nesčetné obrazy, skizy, grafické tabulky, barevné přílohy atd. Vydávána jest za souhlasu náčelníka čsl. hlavního štábu. Jejím účelem jest seznámiti důstojníka i poddůstojníka (z povolání i v záloze) s novodobou organizací armády ve válce a s oněmi zásadami boje, jež vyplývají ze zkušenosti světové války. Taktická příručka stane se nezbytnou praktickou pomůckou všech příslušníků naší armády při výcviku a výchově vojínů, při všech cvičeních a kursech, jichž se důstojník z povolání nebo v záloze zúčastní.

Z bohatého obsahu uvádíme aspoň názvy hlavních kapitol. Část I.: Organizace: 1. Štáby. 2. Pěchota. 3. Útočná vozba (tanky). 4. Dělostřelectvo. 5. Vzduchoplavectvo. 6. Jezdecktvo. 7. Ženíjní vojsko. 8. Telegrafní vojsko. 9. Železniční vojsko. 10. Automobilní vojsko. 11. Vozatajstvo. Část II. A.: Válčná činnost. 1. Mobilisace. 2. Nástup. 3. Poход a ubytování za operací. 4. Přezvědy. 5. Zajištění. 6. Boj. 7. Posílení válka. 8. Horská válka. 9. Přechod přes řeky. Část II. B.: Činnost služeb. (Všeobecné. Do- pravní. Zopatřování a evakuační. Etapní účetnická. Spojovací.) Část II. C.: Opevnování. Část II. D.: Dodatky.

Upozorňujeme na tuto důležitou publikaci, která jistě najde největšího rozšíření v kruzích vojenských. Četní subskribenti, kteří před časem objednali tuto knihu a změnili své působiště, se žádají, aby laskavě udali svou novou adresu Čsl. vědeckému ústavu vojenskému, Praha II., Ostrovní 26.